

POUŽITÍ NÁSTROJŮ EU V TRESTNÍM SOUDNICTVÍ

POUŽITÍ NÁSTROJŮ EU V TRESTNÍM SOUDNICTVÍ

Marijan Bitanga
Marin Mrčela
Zuzana Vikarská

CEELI Institute
a Chorvatská soudcovská unie

Prosinec 2021

Obsah tohoto sdělení vyjadřuje pouze názory autora a je na jeho výhradní odpovědnost. Evropská komise nepřijímá žádnou odpovědnost za případné využití informací v něm obsažených.

OBSAH

Úvod	5
Normy Evropského soudu pro lidská práva (ESLP) jako základ směrnic Evropské unie	9
Oblast působnosti směrnic: „trestní řízení“	13
1. Směrnice 2010/64/EU o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení	14
2. Směrnice 2012/13/EU o právu na informace v trestním řízení	15
3. Směrnice 2013/48/EU o právu na přístup k obhájci v trestním řízení a řízení týkajícím se evropského zatýkacího rozkazu a o právu na informování třetí strany a právu na komunikaci s třetími osobami a konzulárními úřady v případě zbavení osobní svobody	18
4. Směrnice (EU) 2016/343, kterou se posilují některé aspekty presumpce neviny a právo být přítomen při trestním řízení před soudem	21
Závěry	27

ÚVOD

Trestní právo nepochybně patří k nejcitlivějším oblastem vnitrostátního práva, a to nejen z pohledu osob, které čelí obvinění z trestného činu, ale také z pohledu národních států, které si chtějí nad touto oblastí právní regulace zachovat co největší kontrolu. Navzdory této citlivosti však není ani vnitrostátní trestní právo nedotčeno mezinárodními institucemi, včetně **Evropské unie¹** a **Rady Evropy²**.

Mezinárodní (a nadnárodní) vliv na vnitrostátní trestní právo vyplývá především ze skutečnosti, že právo na spravedlivý proces je zaručeno nejen vnitrostátními ústavními pořádky, ale také Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a Listinou základních práv EU.

Evropská úmluva o ochraně lidských práv (Rada Evropy, 1950)	Listina základních práv (Evropská unie, 2000)
<p style="text-align: center;">Článek 6</p> <p><i>1. Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, zřízeným zákonem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích nebo o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu. Rozsudek musí být vyhlášen veřejně, avšak tisk a veřejnost mohou být vyloučeny buď po dobu celého nebo části procesu v zájmu mravnosti, veřejného pořádku nebo národní bezpečnosti v demokratické společnosti, nebo když to vyžadují zájmy nezletilých nebo ochrana soukromého života účastníků anebo, v rozsahu považovaném soudem za zcela nezbytný, pokud by, vzhledem ke zvláštním okolnostem, veřejnost řízení mohla být na újmu zájmům spravedlnosti.</i></p>	<p style="text-align: center;">Článek 47</p> <p style="text-align: center;">Právo na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces</p> <p><i>Každý, jehož práva a svobody zaručené právem Unie byly porušeny, má za podmínky stanovených tímto článkem právo na účinné prostředky nápravy před soudem.</i></p> <p><i>Každý má právo, aby jeho věc byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, předem zřízeným zákonem. Každému musí být umožněno poradit se, být obhajován a být zastupován.</i></p> <p><i>Bezplatná právní pomoc je poskytnuta všem, kdo nemají dostatečné prostředky, pokud je to nezbytné k zajištění účinného přístupu ke spravedlnosti.</i></p>

¹ **Evropská unie** (dále také jen „EU“ nebo „Unie“) je mezinárodní organizace, kterou v současné době tvoří 27 členských států. Byla založena v roce 1952 ve formě Evropského společenství uhlí a oceli šesti zakládajícími členskými státy, a to Německem, Francií, Belgií, Nizozemskem, Lucemburskem a Itálií. V roce 1958 pak byla transformována na Evropské hospodářské společenství, v roce 1967 na Evropská společenství a v roce 1993 na Evropskou unii. Nejdůležitějšími institucemi EU jsou Evropská komise, která se podobá vládě a má monopol na zákonodárnou iniciativu v EU; Rada ministrů, která hraje rozhodující roli v legislativním procesu a v níž jsou zastoupeny národní zájmy; Evropský parlament, který se také podílí na legislativním procesu a jehož členové jsou přímo voleni občany EU; a **Soudní dvůr Evropské unie** (v Lucemburku), který má pravomoc rozhodovat o konečném výkladu smluv EU, jak vyplývá z článku

² **Rada Evropy** je mezinárodní organizace, kterou v současné době tvoří 47 členských států, včetně všech 27 členských států Evropské unie a dalších zemí, jako je Švýcarsko, Lichtenštejnsko, Rusko, Turecko, země bývalé Jugoslávie a země na hranici mezi východní Evropou a západní Asií. Rada Evropy byla založena v Londýně v roce 1949 s cílem udržovat mír na evropském kontinentu. Její nejdůležitější instituce zahrnují Výbor ministrů, složený z členů národních exekutiv, Parlamentní shromáždění, složené ze členů národních parlamentů, a **Evropský soud pro lidská práva** (ve Štrasburku), který dohlíží na dodržování Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Evropská úmluva o ochraně lidských práv“ nebo „Úmluva“) jednotlivými státy.

Tato publikace se zaměřuje na různé způsoby, jimiž byla vnitrostátní pravidla trestního procesu **ovlivněna „shora“**, tedy ze strany Rady Evropy a Evropské unie. Pokud jde o Radu Evropy, má nejdůležitější vliv judikatura Evropského soudu pro lidská práva, především v souvislosti s článkem 6 Úmluvy. Pokud jde o EU, přijal evropský zákonodárce řadu legislativních nástrojů (viz níže), které harmonizují vnitrostátní právní řády s cílem zajistit shodnou minimální úroveň procesních záruk. Zajímavé je, že tyto právní nástroje jsou silně inspirovány judikaturou ESLP; daly by se dokonce považovat za kodifikaci judikatury ESLP v oblasti procesních záruk.

Před zavedením Lisabonské smlouvy v prosinci 2009 byly právní nástroje EU v této oblasti přijímány ve formě **rámcových rozhodnutí**. Pravděpodobně nejdůležitějším rámcovým rozhodnutím v oblasti trestního soudnictví je **evropský zatýkácí rozkaz**.³

Evropský zatýkácí rozkaz (RRR 2002/584/SVV)

Výňatky z preambule

(5) Z cíle stanoveného pro Evropskou unii stát se prostorem svobody, bezpečnosti a práva vyplývá zrušení vydávání mezi jednotlivými členskými státy a jeho nahrazení systémem předávání mezi justičními orgány. [...] Tradiční vztahy spolupráce, které až dosud převládaly mezi jednotlivými členskými státy, by měly být nahrazeny systémem volného pohybu soudních rozhodnutí ve všech trestních, zahrnujícím jak rozhodnutí předcházející odsouzení, tak i pravomocná rozhodnutí, v prostoru svobody, bezpečnosti a práva.

(6) Evropský zatýkácí rozkaz stanovený v tomto rámcovém rozhodnutí je prvním konkrétním opatřením v oblasti trestního práva k provedení zásady vzájemného uznávání, na kterou Evropská rada poukázala jako na „úhelný kámen“ justiční spolupráce.

(10) Mechanismus evropského zatýkácího rozkazu je založen na vysoké úrovni důvěry mezi členskými státy. [...]

(12) Toto rámcové rozhodnutí ctí základní práva a zachovává zásady zakotvené v článku 6 Smlouvy o Evropské unii, které jsou vyjádřeny i v Listině základních práv Evropské unie [7], zejména v kapitole IV uvedené listiny. [...]

Právní nástroj EU jako je evropský zatýkácí rozkaz nepochybně významným způsobem ovlivňuje vnitrostátní právní řády. Je proto důležité se ptát, zda je Unie vůbec **kompetentní** takový nástroj přijmout. Záležitosti v pravomoci EU jsou upraveny třemi základními zásadami: 1/ **zásada svěření pravomocí**, podle níž může EU jednat pouze v oblastech, které jí členské státy svěřily (tj. propůjčily); 2/ **zásada subsidiarity**, která požaduje, aby EU mohla jednat pouze v případech, kdy by členské státy nebyly schopny dosáhnout cíle samy; a 3/ **zásada proporcionality**, která požaduje, aby si EU volila nejméně zatěžující prostředky regulace dané oblasti.

³ Rámcové rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkáčím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (Úř. věst. L 190, 18. 7. 2002, s. 1-26).

Článek 5 Smlouvy o EU

(2) Podle zásady **svěření pravomocí** jedná Unie pouze v mezích pravomocí svěřených jí ve Smlouvách členskými státy pro dosažení cílů stanovených ve Smlouvách. Pravomoci, které nejsou Smlouvami Unii svěřeny, náležejí členským státům.

(3) Podle zásady **subsidiarity** jedná Unie v oblastech, které nespádají do její výlučné pravomoci, pouze tehdy a do té míry, pokud cílů zamýšlené činnosti nemůže být dosaženo uspokojivě členskými státy na úrovni ústřední, regionální či místní, ale spíše jich, z důvodu jejího rozsahu či účinků, může být lépe dosaženo na úrovni Unie. [...]

(4) Podle zásady **proporcionality** nepřekročí obsah ani forma činnosti Unie rámec toho, co je nezbytné pro dosažení cílů Smluv. [...]

Pokud jde o zásadu svěření pravomocí, členské státy na konci minulého století pravomoci EU v oblasti trestního práva výrazně rozšířily. **Amsterodamská smlouva** (podepsaná 2. října 1997, v platnosti od 1. května 1999) posílila pravomoci Unie v **prostoru svobody, bezpečnosti a spravedlnosti** (dále jen „PBS“).

Během finského předsednictví v Radě ve druhé polovině roku 1999 přijala Evropská rada závěry z Tampere z 15. a 16. října 1999. Tyto závěry stanoví jasný cíl rozvíjet prostor svobody, bezpečnosti a spravedlnosti. Dále dne 29. listopadu 2000 Rada přijala program nástrojů EU s cílem zavést zásadu vzájemného uznávání soudních rozhodnutí v trestních věcech (Úř. věst. C 12, 15. 1. 2001, s. 10). Dne 30. listopadu 2009 Rada přijala **Cestovní mapu pro posílení procesních práv podezřelých nebo obviněných osob v trestním řízení** a dne 10. prosince 2009 přijala Evropská rada tzv. **Stockholmský program**, který tuto Cestovní mapu uvítal a vyzval Komisi, aby se zabývala dalšími prvky minimálních práv v trestním řízení.

Cestovní mapa pro posílení procesních práv podezřelých nebo obviněných osob v trestním řízení (30. listopadu 2009)

Opatření A: Překlady a tlumočení

Opatření B: Informace o právech a informace o obvinění

Opatření C: Právní pomoc a právní poradenství

Opatření D: Komunikace s příbuznými, zaměstnavateli a konzulárními úřady

Opatření E: Zvláštní ochrana pro zranitelné osoby

Opatření F: Zelená kniha o právu na přezkum důvodů zadržení

EU již v oblasti trestního řízení přijala značný počet legislativních nástrojů. Některé z nich budou analyzovány níže. Zatímco tedy trestní právo hmotné zůstává upraveno (především⁴) na vnitrostátní úrovni, právní pravidla upravující **trestní řízení** jsou nyní v rámci EU široce harmonizována v souladu s ustálenou judikaturou ESLP. Pokud jde o formu, zvolila EU jako nevhodnější právní nástroj pro harmonizaci pravidel trestního řízení **směrnice**, což jasně vyplývá z článku 82 SFEU (viz níže). Narozdíl od nařízení EU nejsou směrnice přímo použitelné, alespoň dokud neskončí transpoziční lhůta. EU naopak požaduje, aby členské státy dosáhly určitých výsledků, a ponechává jim určitý čas a volnost k tomu, aby přizpůsobily svůj vnitrostátní právní řády požadavkům směrnic. Až po uplynutí transpoziční lhůty lze směrnice aplikovat přímo.

Článek 288 SFEU

Nařízení má obecnou působnost. Je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.

Směrnice je závazná pro každý stát, kterému je určena, pokud jde o výsledek, jehož má být dosaženo, přičemž volba formy a prostředků se ponechává vnitrostátním orgánům.

Formu směrnic vyžaduje také **čl. 82 odst. 2 písm. b) SFEU**, který představuje právní základ, na němž byly doposud přijaty všechny nástroje EU. Práva osob v trestním řízení proto nelze sjednotit nařízením EU; lze je pouze harmonizovat prostřednictvím směrnic EU, které stanoví minimální pravidla. Členské státy mohou stanovit vyšší úroveň ochrany, než požadují směrnice.

Článek 82 SFEU

(2) V rozsahu nezbytném pro usnadnění vzájemného uznávání rozsudků a soudních rozhodnutí a policejní a justiční spolupráce v trestních věcech s přeshraničním rozměrem mohou Evropský parlament a Rada řádným legislativním postupem stanovit formou směrnic minimální pravidla. Tato minimální pravidla přihlížejí k rozdílům mezi právními tradicemi a systémy členských států rozsahu nezbytném pro usnadnění vzájemného uznávání rozsudků a soudních rozhodnutí a policejní a justiční spolupráce v trestních věcech s přeshraničním rozměrem může [EU] prostřednictvím směrnic [...] stanovit minimální pravidla. Tato pravidla zohlední rozdíly mezi právními tradicemi a systémy členských států.

Týkají se:

- a) *vzájemné přípustnosti důkazů mezi členskými státy;*
- b) *práva osob v trestním řízení;*
- c) *práva obětí trestných činů;*
- d) *dalších zvláštních aspektů trestního řízení, [...]*

⁴ Existují určité výjimky, např. v oblasti finančních zájmů Unie. Podle čl. 325 odst. 2 SFEU „Členské státy přijmou k zamezení podvodů ohrožujících finanční zájmy Unie stejná opatření, jaká přijímají k zamezení podvodů ohrožujících jejich vlastní finanční zájmy.“

Jak bylo uvedeno výše, zákonodárce Unie již přijal několik legislativních nástrojů, které stanoví minimální standardy práv osob v trestním řízení. Nejdůležitější z těchto nástrojů jsou uvedeny v následující tabulce. Mezi různými subjektivními právy zaručenými osobám právním řádem EU, najdeme právo na tlumočení a překlad (SMĚR. 2010/64/EU), právo na informace v trestním řízení (SMĚR. 2012/13/EU), přístup k obhájci (SMĚR. 2013/48/EU), presumpci neviny (SMĚR. 2016/343), práva dětí v trestním řízení (SMĚR. 2016/800) nebo právo na právní pomoc (SMĚR. 2016/1919).

	Směrnice č.	Oblast úpravy	Lhůta pro transpozici	Zpráva
	<i>FWD 2002/584/JHA</i>	<i>Evropský zatýkácí rozkaz</i>	<i>31. prosince 2003</i>	<i>31. prosince 2004</i>
1	SMĚR. 2010/64/EU	tlumočení a překlady	27. října 2013	27. října 2014
2	SMĚR. 2012/13/EU	informace v trestním řízení	2. června 2014	2. června 2015
3	SMĚR. 2013/48/EU	přístup k obhájci	27. list. 2016	28. list. 2019
4	SMĚR. (EU) 2016/343	presumpce neviny	1. dubna 2018	1. dubna 2021
5	SMĚR. (EU) 2016/800	práva dětí	11. června 2019	11. června 2022
6	SMĚR. (EU) 2016/1919	právní pomoc	25. května 2019	25. května 2022

Než se budeme věnovat jednotlivým směrnicím, s důrazem na třetí a čtvrtou z nich, představíme standardy zavedené judikaturou Evropského soudu pro lidská práva, neboť výkladem článku 6 Úmluvy Soudem se obsah výše uvedených směrnic EU nepochybně inspiroval.

Normy Evropského soudu pro lidská práva (ESLP) jako základ směrnic Evropské unie

Evropská úmluva o ochraně lidských práv byla přijata 4. listopadu 1950 (v platnost vstoupila 3. září 1953) a představuje mezinárodní dohodu Rady Evropy, která zavazuje její členy, aby zajistili ochranu základních občanských a politických práv a svobod na jejich území. Ve vztahu k Chorvatské republice vstoupila Úmluva v platnost 5. listopadu 1997; Česká a Slovenská Federativní Republika Úmluvu podepsala 21. února 1991 a Úmluva na jejím území vstoupila v platnost 18. března 1992. Po rozpadu Československa se oba nástupnické státy staly smluvními stranami Úmluvy okamžitě a jsou jí právně vázány od 1. ledna 1993 do současnosti.

⁵ Úplné znění Úmluvy je k dispozici na adrese https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf

Kromě toho, že Úmluva deklaruje základní lidská práva a svobody, zavádí rovněž mechanismy pro zkoumání možného porušování těchto práv. Evropský soud pro lidská práva, který má sídlo ve Štrasburku (dále jen „ESLP“ nebo „Soud“), byl zřízen v roce 1959. Soud jedná na základě individuálních podání a posuzuje, zda stát, proti němuž podání směřuje, dodržel práva zakotvená v Úmluvě. Dne 1. listopadu 1998 se ESLP stal stálou institucí, jíž byla svěřena ochrana lidských práv v Evropě (Protokol č. 11).

Tím, že ve své judikatuře vykládá Úmluvu, Soud dává najevo, že ji považuje za „živý nástroj“ a udržuje ji v aktuálním stavu, ačkoliv její text zůstává neměnný. ESLP tak zaručuje ochranu lidských práv a základních svobod v souladu s výzvami, které přináší moderní doba, a nezbytnou úroveň ochrany. Kromě toho lze při zavádění nových práv chápat protokoly k Úmluvě jako formu dalšího rozvoje textu Úmluvy samotné.

Podle [zveřejněných] údajů se většina porušení, která ESLP shledal, týkala práv zaručených článkem 6 Úmluvy, tedy práva na spravedlivý proces.⁷

Evropská úmluva o ochraně lidských práv (Rada Evropy, 1950)

Článek 6

1. Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, zřízeným zákonem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích nebo o oprávněnosti jakéhokoliv trestního obvinění proti němu. Rozsudek musí být vyhlášen veřejně, avšak tisk a veřejnost mohou být vyloučeny buď po dobu celého nebo části procesu v zájmu mravnosti, veřejného pořádku nebo národní bezpečnosti v demokratické společnosti, nebo když to vyžadují zájmy nezletilých nebo ochrana soukromého života účastníků anebo, v rozsahu považovaném soudem za zcela nezbytný, pokud by, vzhledem ke zvláštním okolnostem, veřejnost řízení mohla být na újmu zájmům spravedlnosti.

Článek 6 odst. 1 Úmluvy výslovně odkazuje na právo na spravedlivý proces a jako takový obsahuje následující záruky: právo na přístup k nezávislému a nestrannému soudu zřízenému zákonem, právo na veřejné projednání věci a právo na soudní řízení v přiměřené lhůtě. Tato základní zásada trestního řízení zahrnuje právo obviněného na presumpci nevinu (odstavec 2) a specifická minimální práva na obhajobu (odstavec 3).

Pokud jde o právo na spravedlivý proces, uplatňují se obecné prvky spravedlivého řízení, které platí pro všechny účastníky všech soudních řízení: **a)** zásada kontradiktornosti, tj. právo účastníků být přítomni všem procesním úkonům a vyjádřit své stanovisko před vydáním rozhodnutí, jakož i konfrontační klauzule (právo obviněného alespoň jednou vyslechnout svědky svědčící proti němu), **b)** zásada rovnosti zbraní, **c)** právo na odůvodněný rozsudek a zákaz používání nezákonných důkazů.

⁶ Viz *Tyrer vs. Spojené království* (1978) 2 EHRR 1.

⁷ Viz „Overview ECHR 1959-2017“. Štrasburk: Evropský soud pro lidská práva, 2018, dostupné online na https://www.echr.coe.int/Documents/Overview_19592017_ENG.pdf

Svámi rozsudky se ESLP se snaží harmonizovat vnitrostátní procesní pravidla. Tím, že členské státy povzbuzuje, aby zaváděly potřebné změny, se Soud snaží budovat důvěru mezi členskými státy pomocí úpravy základních práv na obhajobu a harmonizovaných právních norem. Na druhou stranu tento proces vyžaduje čas, zejména proto, že rozsudky ESLP ponechávají členským státům určitou volnost. Dostatečně účinný však nebyl ani dohled nad výkonem rozsudků, neboť nedokázal přimět státy, aby zvýšily záruky práv na uspokojivou úroveň. To vedlo ke vzniku iniciativy, jejímž cílem je upravit minimální práva na obhajobu prostřednictvím směrnic EU.

Očekává se, že směrnice EU přinesou vyšší míru harmonizace než judikatura ESLP, neboť členským státům dávají lhůtu pro transpozici, po jejímž uplynutí se ustanovení směrnic stanou přímo použitelnými, pokud jasně přiznávají práva jednotlivcům a jsou použitelná ve vertikálních vztazích, tj. vůči státu.⁸ Jsou-li splněny tyto tři podmínky (vertikální vztah, uplynutí transpoziční lhůty, přiznání práv jednotlivcům), jsou všechny orgány činné v trestním řízení povinny směrnice přímo použít, a to i v případech, že nedošlo k jejich transpozici do vnitrostátního právního řádu. Při jednání před těmito orgány je každý jednotlivec oprávněn odkazovat na práva zakotvená v příslušné směrnici. Tento mechanismus by měl zajistit účinný výkon práv jednotlivců.

Preambule směrnice 2013/48/EU o právu na přístup k obhájci v trestním řízení

(5) Přestože jsou všechny členské státy stranami EÚLP a Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, zkušenosti ukazují, že tato skutečnost sama o sobě nezaručuje vždy dostatečnou úroveň důvěry v systémy trestního soudnictví jiných členských států.

(6) Vzájemné uznávání rozhodnutí v trestních věcech lze úspěšně provádět pouze v prostředí důvěry, v němž nejen justiční orgány, ale i všichni účastníci trestního řízení považují rozhodnutí justičních orgánů jiných členských států za rovnocenná rozhodnutím vlastních orgánů, což vyžaduje nejen důvěru v přiměřenost pravidel jiných členských států, ale i důvěru v to, že jsou uvedena pravidla správně uplatňována. Posílení vzájemné důvěry vyžaduje podrobná pravidla pro ochranu procesních práv a záruk vyplývajících z Listiny, EÚLP a Mezinárodního paktu o občanských a politických právech. Vyžaduje rovněž, aby se pomocí této směrnice a jiných opatření v Unii dále rozvíjely minimální normy stanovené v Listině a v EÚLP.

(7) Ustanovení čl. 82 odst. 2 Smlouvy o fungování EU upravuje stanovení minimálních pravidel použitelných v členských státech pro usnadnění vzájemného uznávání rozsudků a soudních rozhodnutí a policejní a justiční spolupráce v trestních věcech s přeshraničním rozměrem. V uvedeném ustanovení se uvádějí „práva osob v trestním řízení“ jako jedna z oblastí, v nichž mohou být minimální pravidla stanovena.

(8) Společná minimální pravidla by měla vést k posílení důvěry v systémy trestního soudnictví všech členských států, což by mělo vést k účinnější justiční spolupráci v atmosféře vzájemné důvěry a k podpoře kultury základních práv v Unii. [...]

⁸ Tyto podmínky jsou definovány v ustálené judikatuře Evropského soudního dvora; viz například věc 41/74 *Van Duyn* [1974] nebo věc 148/78 *Ratti* [1979].

Cílem všech směrnic EU analyzovaných v následujícím textu je zajistit výkon společných minimálních práv. Výraz „minimální“ používáme proto, že tato práva představují určitou hranici nebo minimální záruky, pokud jde o práva žalovaného ve sporu proti státu, které nesmí být sníženy, aby nebyla zpochybněna rovnováha mezi obviněným a orgány činnými v trestním řízení. Tyto minimální právní normy by měly být v různých právních systémech členských států vykládány a uplatňovány harmonizovaným způsobem.

V bodech odůvodnění těchto směrnic se vždy zdůrazňuje, že se jedná o **minimální harmonizaci**, tzn. že členské státy mohou práva v nich stanovená rozšířit a poskytnout tak jednotlivcům vyšší míru ochrany. Opačně to však nefunguje: úroveň ochrany nesmí být nižší a rozhodně nesmí klesnout pod standardy zakotvené v Úmluvě. Směrnice, jimiž se řídí normy trestního řízení, většinou vycházejí z judikatury ESLP. V bodech odůvodnění těchto směrnic se navíc výslovně uvádí, že ustanovení těchto směrnic, která odpovídají právům zaručeným Úmluvou, mají být vykládána a prováděna v souladu s judikaturou ESLP. To rovněž odpovídá článku 53 Listiny základních práv Evropské unie.

Preambule směrnice 2013/48/EU o právu na přístup k obhájci v trestním řízení

(53) Členské státy by měly zajistit, aby byla ustanovení této směrnice v případech, kdy odpovídají právům zaručeným EÚLP, prováděna v souladu s těmito právy, jak jsou rozvinuta v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva.

(54) Tato směrnice stanoví minimální pravidla. Členské státy mohou rozšířit práva stanovená v této směrnici s cílem poskytnout vyšší úroveň ochrany. Tato vyšší úroveň ochrany by neměla být překážkou vzájemnému uznávání soudních rozhodnutí, k jehož usnadnění jsou tato minimální pravidla určena. Úroveň ochrany by nikdy neměla být nižší než normy stanovené Listinou nebo EÚLP v souladu s tím, jak je vykládá judikatura Evropského soudního dvora a Evropského soudu pro lidská práva.

Listina základních práv Evropské unie

Článek 53 Úroveň ochrany

Žádné ustanovení této listiny nesmí být vykládáno jako omezení nebo narušení lidských práv a základních svobod, které v oblasti své působnosti uznávají právo Unie, mezinárodní právo a mezinárodní smlouvy, jejichž stranou je Unie nebo všechny členské státy, včetně Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, a ústavy členských států.

Oblast působnosti směrnic: „trestní řízení“

Směrnice analyzované níže se vztahují na osoby „podezřelé“ a „obviněné“ v „trestním řízení“. Za zmínku stojí skutečnost, že směrnice tyto pojmy nijak nedefinují. Po formální stránce má pojem „obviněný“ v různých vnitrostátních právních systémech různý význam. V judikatuře ESLP jsou pojmy „podezřelý“ a „obviněný“ v jejich podstatném významu, a s nimi související práva, definovány pojmem „obvinění“ ve smyslu Úmluvy a příslušné lhůty.

ESLP vykládá pojem „trestní obvinění“ (článek 6 Úmluvy) jako výraz s autonomním významem, nezávislý na kategorizaci, kterou používají vnitrostátní právní systémy jednotlivých členských států (*Adolf proti Rakousku*, odst. 30). S ohledem na to by se měl pojem „trestní obvinění“ vykládat v souladu s výkladem, který uvádí judikatura ESLP. Úmluva nepoužívá pojem „trestní řízení“, ale „obviněn z trestného činu“ ve smyslu práv osob obviněných z trestného činu.

ESLP ve svých rozhodnutích definuje pojem „obvinění“ následujícím způsobem: „úřední oznámení, které příslušný orgán učinil vůči jednotlivci ohledně podezření, že spáchal trestný čin“ a jakýkoliv čin, pokud „situace podezřelého byla podstatně ovlivněna“, bez ohledu na formální obvinění (*Deweer proti Belgii*, 6903/75, 27. února 1980, odst. 42 a 46; *Eckle proti Německu*, odst. 73; *Brusco proti Francii*, odst. 46-50). Osoba je obviněna, pokud je proti ní a jejímu jednání vedeno trestní řízení (*Imbrioscia proti Švýcarsku*, 13972/88, 24. listopadu 1993).

Tyto výklady ustoupily v přípravných fázích řízení implementaci článku 6 Úmluvy, takže ESLP rozhodl, že záruky dané tímto článkem se vztahují i na přípravné fáze řízení a že práva podezřelých a obviněných podle článku 6 musí být zaručena i během předběžných fází policejního vyšetřování (*Foti a další proti Itálii*, 7604/76, 7719/76, 7781/77 a 7913/77, 10. prosince 1982; *Salduz proti Turecku* 36391/02, 27. listopadu 2008, odst. 50). Tyto závěry posloužily jako základ pro pojem „trestní řízení“, jak jej používají směrnice. Jinými slovy, směrnice se vztahují nejen na zatčené nebo zadržené osoby, ale v případě podezřelého, který ještě nebyl zatčen nebo zadržen, také na počáteční fáze řízení (viz níže).

V této souvislosti je třeba zdůraznit, že vnitrostátní právní řády jednotlivých členských států si vyhražují právo uvážit, zda pro určité formy jednání stanoví příslušné trestní řízení, nebo jiné druhy řízení, avšak při výkonu těchto povinností nesmí příslušné vnitrostátní orgány bezdůvodně vylučovat účinky Úmluvy. Existuje řada případů řízení, kdy se nemělo za to, že v nich jde o „trestní“ obvinění, ačkoliv zahrnovala některé otázky související s možnými prvky trestního řízení. Společným rysem všech těchto případů je, že nezahrnují prvky, které naplňují podstatu trestného činu, které ESLP popisuje jako „obvyklý rozlišovací znak trestního postihu“ (*Öztürk proti Německu*, odst. 49).

Pokud trest sleduje účel potrestat a odradit, bude řízení pravděpodobně považováno za „trestní“ ve smyslu Úmluvy. V případě dostatečně přísných trestů (dlouhodobé odnětí svobody) se článek 6 Úmluvy použije, jako kdyby šlo o „trestní“ řízení, bez ohledu na definici příslušného řízení ve vnitrostátních právních řádech členských států. ESLP konstatoval, že při posuzování toho, zda je osoba obviněna z trestného činu, je třeba brát v úvahu tři kritéria: 1/ klasifikaci ve vnitrostátním právu, 2/ povahu činu a 3/ přísnost trestu, který dotyčné osobě hrozí [*Engels proti Nizozemsku* (1979-80) odst. 82-83].

V souladu s judikaturou ESLP se ustanovení článku 6 Úmluvy mohou vztahovat i na některá správní řízení (správní, kázeňská, daňová, celní): dopravní přestupky postižitelné pokutou nebo omezením (*Lutz proti Německu*, *Schmautzer proti Rakousku*; *Malige proti Francii*); přestupky proti právním předpisům o sociálním zabezpečení (*Hüseysin Turan proti Turecku*) atd.

1. Směrnice 2010/64/EU o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení [\(odkaz\)](#)

První ze šesti směrnic EU byla přijata s cílem stanovit pravidla týkající se práva na tlumočení a překlad v trestním řízení a v řízení o výkonu evropského zatýkacího rozkazu (viz článek 1 směrnice). Je zajímavé, že EU tato práva nezaručuje pouze v řízeních týkajících se evropského zatýkacího rozkazu, ale ve **všech trestních řízeních** na území Unie, včetně čistě interních případů.

Pokud jde o vymezení začátku a konce „trestního řízení“, stanoví směrnice toto:

Článek 1

(2) Právo [na tlumočení a překlad] uvedená v odstavci 1 se vztahuje na každého od okamžiku, kdy ho příslušné orgány některého členského státu vyrozumí, prostřednictvím úředního oznámení nebo jinak, že je podezřelý nebo obviněný ze spáchání trestného činu, až do ukončení trestního řízení, čímž se rozumí pravomocné rozhodnutí o tom, zda daný podezřelý nebo obviněný uvedený trestný čin spáchal, včetně případného odsuzujícího rozsudku a rozhodnutí o opravném prostředku.

Směrnice stanoví dvě samostatná práva: právo na tlumočení (článek 2) a právo na překlad základních dokumentů (článek 3). Pokud jde o pojem „základní dokumenty“, zahrnují tyto dokumenty jakékoliv rozhodnutí zbavující osobu svobody, jakékoliv obvinění nebo obžalobu a jakýkoliv rozsudek (čl. 3 odst. 2). Příslušné orgány členských států rozhodují o tom, zda jsou podstatné i jiné dokumenty (čl. 3 odst. 3). Náklady na tlumočení a překlad hradí členské státy bez ohledu na výsledek řízení (článek 4).

Článek 2	Článek 3
<p style="text-align: center;">Právo na tlumočení</p> <p><i>(1) Členské státy zajistí, aby podezřelému nebo obviněnému, který nemluví jazykem trestního řízení nebo mu nerozumí, bylo bez prodlení poskytnuto tlumočení při trestním řízení před orgány činnými v trestním řízení, včetně policejního výslechu, všech soudních jednání a jiných nezbytných předběžných jednání.</i></p>	<p style="text-align: center;">Právo na překlad základních dokumentů</p> <p><i>(1) Členské státy zajistí, aby podezřelému nebo obviněnému, který nerozumí jazyku daného trestního řízení, byl v přiměřené lhůtě poskytnut písemný překlad všech dokumentů, které jsou podstatné pro zajištění toho, aby byl schopen uplatnit své právo na obhajobu, a pro zaručení spravedlivého řízení.</i></p>

Jak bylo uvedeno výše, směrnice stanoví minimální standardy. Pokud tedy Úmluva, Listina EU nebo jakýkoliv jiný nástroj mezinárodního nebo vnitrostátního práva stanoví vyšší úroveň ochrany, směrnice žádná z práv a procesních záruk, které jsou v nich zajištěny, neomezuje ani se od nich neodchyluje (článek 8).

2. Směrnice 2012/13/EU o právu na informace v trestním řízení [\(odkaz\)](#)

Cílem této směrnice je stanovit společná minimální práva na obhajobu použitelná z hlediska informací o právech jednotlivců a obvinění proti osobám podezřelým nebo obviněným ze spáchání trestného činu.

Článek 1
<p><i>Tato směrnice stanoví pravidla týkající se práva podezřelých a obviněných na informace o jejich právech v trestním řízení a o obvinění proti nim. Stanoví rovněž pravidla o právu osob v řízení o výkonu evropského zatýkacího rozkazu na informace o jejich právech.</i></p>

Jinými slovy, směrnice se vztahuje jak na podezřelé, tak na obviněné, a zaručuje jim právo na informace o jejich procesních právech (články 3 až 5) a o obvinění (článek 6). Právo na přístup ke spisu ve věci představuje zvláštní prvek práva obviněného na informace o obvinění (článek 7).

Právo na informace o povaze a důvodu obvinění představuje jedno z minimálních práv na obhajobu stanovených v čl. 6 odst. 3 Úmluvy. V tomto smyslu vykládá ESLP ve své judikatuře toto právo ve světle práva na spravedlivý proces zaručeného v čl. 6 odst. 1 Úmluvy (*Sejdivic proti Itálii*, 56581/00, 1. března 2006) nebo práva na přiměřený čas a možnosti k přípravě obhajoby stanoveného v čl. 6 odst. 3 písm. b) Úmluvy (*Dallos proti Maďarsku*, 29082/95, 1. března 2001).

V tomto ohledu je třeba věnovat zvláštní pozornost právu na informace. Právo na obhajobu hraje v trestním řízení důležitou roli od okamžiku, kdy je obviněnému formálně oznámeno, že byl obviněn z trestného činu ve formě uvedení skutkového a právního základu obvinění proti němu (*Kamasinski proti Rakousku*, odst. 79; *Pélissier a Sassi proti Francii*, odst. 51). ESLP shledal, že právo zakotvené v článku 6 ukládá povinnost informovat podezřelého nebo obviněného nejen o důvodu jeho obvinění, tj. o podstatných skutečnostech, které jsou tvrzeny proti němu a které slouží jako základ pro obvinění, ale také o povaze obvinění, tedy o právní kvalifikaci těchto podstatných skutečností (*Mattoccia proti Itálii*, odst. 59; *Penev proti Bulharsku*, odst. 33 a 42, 7. ledna 2010). Informace však nemusí nutně uvádět důkazy, na nichž je obvinění založeno (*X. proti Belgii; Collozza a Rubinat proti Itálii*).⁹

Dále ESLP konstatoval, že povinnost informovat podezřelého nebo obviněného má výhradně státní zastupitelství. Tuto povinnost nelze splnit zpřístupněním informací, aniž by na ně byla obhajoba upozorněna (*Mattoccia proti Itálii*, 23969/94, 25. července 2000, *Chichlian a Ekindjian proti Francii*, odst. 71). Pokud jde o zranitelné obviněné, jsou vnitrostátní orgány povinny přijmout další kroky k tomu, aby této osobě umožnily být podrobně informována o povaze a důvodu obvinění, které je proti ní vzneseno (v případě osob s duševními obtížemi *Vaudelle proti Francii*, 35683/97, 30. ledna 2001, odst. 65).

Pokud jde o poskytování informací podezřelým nebo obviněným, používá směrnice výraz „neprodleně“. ESLP konstatoval, že informace musí být obviněnému poskytnuty v dostatečném časovém předstihu pro přípravu jeho obhajoby. Tato zásada poukazuje na účel čl. 6 odst. 3 Úmluvy (*C. proti Itálii (rozh.)*).¹⁰

Článek 3

(1) Členské státy zajistí, aby byl každý podezřelý nebo obviněný neprodleně informován alespoň o následujících procesních právech, jak jsou uplatňována podle jejich vnitrostátního práva, aby tato práva mohla být účinně uplatněna:

- a) o právu na přístup k právníkovi;
- b) o právu na bezplatné právní poradenství a podmínky pro získání tohoto poradenství;
- c) o právu na to být seznámen s obviněním v souladu s článkem 6 [směrnice];
- d) o právu na tlumočení a překlad;
- e) o právu nevyprávět.

(2) Členské státy zajistí, aby byly informace uvedené v odstavci 1 poskytovány ústně nebo písemně a vyjádřeny srozumitelně a přístupně, s ohledem na jakékoliv zvláštní potřeby zranitelných podezřelých či zranitelných obviněných.

⁹ ESLP ve své judikatuře nevytvořil závazné normy týkající se způsobu, jakým by měly vnitrostátní orgány informovat podezřelého nebo obviněného o povaze a důvodu obvinění. (*Pélissier a Sassi proti Francii*, 25444/94, 25. března 1999, odst. 53, *Drassich proti Itálii*, odst. 34; *Giosakis proti Řecku*, odst. 29). Z tohoto důvodu směrnice uvádí indikativní poučení o právech, které slouží pouze jako vzor (bod 22 odůvodnění, připojený jako příloha).

¹⁰ Za přijatelné se považují čtyři měsíce před soudním jednáním. Na druhou stranu (rozsudek ve věci *Borisova proti Bulharsku*, odst. 43-45) ESLP shledal, že není přijatelné poskytnout podezřelému pouze několik hodin na přípravu obhajoby a neposkytnout jí možnost obhajoby advokátem.

Pokud jde o formu, v níž by tyto informace měly být podezřelému nebo obviněnému sděleny, směrnice vyžaduje, aby členské státy poskytly písemné poučení o právech vypracované v jednoduchém a přístupném jazyce a aby si podezřelý/obviněný mohl toto poučení přečíst a mít je u sebe po celou dobu, kdy je zbaven svobody (článek 4). Toto poučení by mělo rovněž obsahovat informace o právu na přístup k materiálům k případu, právu nechat vyrozumět konzulární úřad a jednu další osobu, právu na přístup k naléhavé lékařské pomoci a maximálním počtu hodin/dnů, po které může být podezřelý nebo obviněný zbaven svobody, než bude postaven před justiční orgán.

Směrnice rovněž vyžaduje, aby kromě informací o právech členské státy poskytly podezřelému nebo obviněnému také informace o obvinění, tj. o trestném činu, z jehož spáchání je podezřelý nebo obviněný (článek 6). Dále jsou členské státy rovněž povinny zajistit, aby zatčené osoby (nebo jejich obhájci) měly přístup k dokumentům souvisejícím s konkrétním případem, které jsou nezbytné pro účinné napadení zákonnosti zatčení nebo zadržení (článek 7).

ESLP ve své judikatuře zavedl různé standardy, pokud jde o právo podezřelého nebo obviněného (nebo jeho obhájce) na přístup ke spisu. Toto právo závisí na tom, zda se vztahuje na „jakéhokoliv“ podezřelého nebo obviněného, nebo na podezřelého nebo obviněného, který byl zbaven svobody pro účely trestního řízení. Zbavení práva na přístup ke spisu může vést k porušení zásady rovnosti zbraní (*Kuopila proti Finsku*, odst. 38). Rovnost zbraní může být porušena v případě, že je přístup podezřelého nebo obviněného k jeho spisu omezen z důvodu veřejného zájmu (*Matyjek proti Polsku*, odst. 65).

Podle judikatury Evropské komise pro lidská práva zahrnuje „možnost přípravy obhajoby“ stanovená v čl. 6 odst. 3b Úmluvy také „možnost obviněného seznámit se za účelem přípravy obhajoby s výsledky provedeného vyšetřování“. Je to jeden z aspektů zásady kontradiktornosti: aby mohla obhajoba reagovat na obvinění, musí být seznámena nejen s obviněním, ale také s důvody, které slouží jako jeho základ (*Guy Jaspers proti Belgii* (8404/78) odst. 56; *Foucher proti Francii* odst. 27; *Jasper proti Spojenému království*, odst. 55-57 a *Rowe proti Davisovi proti Spojenému království*, odst. 46-50). Toto právo se často popisuje jako jeden z prvků zásady „rovnosti zbraní“. Z článku směrnice nazvaného „Právo na přístup k materiálům k případu“ (článek 7) je zjevné, že jako základ pro řešení zakotvená ve směrnici posloužila judikatura ESLP.

V příloze ke směrnici je uveden vzor poučení o právech, který může vnitrostátním orgánům pomoci při tvorbě poučení o právech na vnitrostátní úrovni; členské státy samozřejmě nejsou povinny tento vzor použít.

3. Směrnice 2013/48/EU o právu na přístup k obhájci v trestním řízení a řízení týkajícím se evropského zatýkacího rozkazu a o právu na informování třetí strany a právu na komunikaci s třetími osobami a konzulárními úřady v případě zbavení osobní svobody [\(odkaz\)](#)

Tato směrnice stanoví minimální pravidla týkající se práv podezřelých a obviněných z hlediska tří prvků práva na obhajobu: 1) právo na přístup k obhájci; 2) právo na informování třetí osoby o zbavení osobní svobody a 3) právo na komunikaci s třetími osobami a konzulárními úřady v případě zbavení osobní svobody (viz článek 1).

Směrnice vyžaduje, aby orgány zajistily podezřelým a obviněným právo na přístup k obhájci, který by umožnil účinný výkon tohoto práva. Právo na obhajobu nesmí být teoretické a iluzorní, nýbrž „praktické a účinné“ (*Imbrioscia proti Švýcarsku*, 13972/88, 24. listopadu 1993, odst. 38; *Salduz proti Turecku*, 36391/02, 27. listopadu 2008, odst. 55).

V judikatuře ESLP představuje právo na přístup k obhájci během policejního zadržení v průběhu policejního výslechu klíčový prvek práv stanovených v čl. 6 odst. 3 písm. c) Úmluvy. ESLP omezil toto právo na případy, kdy výslech zatčených osob prováděla policie (*John Murray proti Spojenému království*, odst. 63; *Öcalan proti Turecku* [GC], odst. 131; *Salduz proti Turecku* [GC], odst. 54; *Averill proti Spojenému království*, odst. 59; *Brennan proti Spojenému království*, odst. 45; *Dayanan proti Turecku*, odst. 31).

První rozhodnutí tohoto druhu bylo přijato ve věci *Salduz proti Turecku*, takže nový výklad čl. 6 odst. 3 písm. c) Úmluvy, který byl následně zopakován v řadě dalších rozhodnutí, se také nazývá „*doktrína Salduz*“. Podle doktríny *Salduz*, má-li právo na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 být dostatečně „praktické a účinné“, měl by být přístup k obhájci zpravidla zajištěn od prvního výslechu podezřelého policií, pokud se s ohledem na konkrétní okolnosti každého případu neprokáže, že existují *závažné důvody* pro omezení tohoto práva. I když by závažné důvody mohly výjimečně odůvodnit odepření přístupu k obhájci, nesmí takové omezení – bez ohledu na to, jaký je jeho důvod – nepřiměřeně zasahovat do práv obviněného podle článku 6 Úmluvy. Právo na obhajobu by bylo v zásadě nenapravitelně poškozeno, pokud by byla jako základ pro odsouzení použita usvědčující výpověď učiněná během policejního výslechu provedeného bez přístupu k obhájci.

V dalším důležitém rozsudku ESLP shledal porušení článku 6 Úmluvy, protože podezřelému byl během policejního výslechu odepřen přístup k obhájci, přestože mlčel a nepředložil policii žádné důkazy (*Dayanan proti Turecku*, 7377/03, 13. října 2009, odst. 32). V odůvodnění svého rozhodnutí ESLP kromě odkazu na právo na přístup k obhájci odkázal také na zásadu rovnosti zbraní.

¹¹ ESLP ani ve věci *Salduz proti Turecku*, ani ve své pozdější judikatuře neurčil, co představuje „velmi závažné důvody“, které by mohly vést k omezení přístupu k obhájci v policejní vazbě. Otázka týkající se kritérií pro případné omezení práva na obhajobu tak v podstatě stále zůstává nevyřešena.

Příkladem rozsudků ESLP, v nichž soud jasně uvedl, že doktrína *Salduz* vyžaduje, aby podezřelému dána možnost přítomnosti obhájce jak před policejním výslechem, tak i během něj, jsou dva další případy: *Mader a Šebalj (Mader proti Chorvatsku, 56185/07, 21. června 2011; Šebalj proti Chorvatsku, 4429/09, 28. června 2011)*.

Na druhou stranu byl standard ESLP dosažený aplikací doktríny *Salduz* následně snížen ve dvou rozhodnutích z nedávné doby: ve věci *Ibrahim a další proti Spojenému království, 50541/08, 50571/08, 50573/08 9 40351/09, 13. září 2016, a zejména pak ve věci Simeonovi proti Bulharsku, 21980/04, 12. května 2017.*

V rozsudku ve věci *Ibrahim a další proti Spojenému království* ESLP zkoumal podmínky, které opodstatňují omezení přístupu k obhájci osoby v policejní vazbě. ESLP stanovil kritéria pro uplatnění dočasných omezení práva na přístup k obhájci od prvního policejního výslechu (avšak pouze za výjimečných okolností a v případech, že jsou dočasné povahy na základě individuálního posouzení konkrétních okolností případu a jsou v souladu s vnitrostátním právem), pokud byla i přes tato omezení celkově zachována spravedlnost řízení. Tak byla v podstatě otevřena možnost omezit právo na přístup k obhájci i v situacích, kdy nebyly shledány žádné oprávněné důvody.

V rozsudku ve věci *Simeonovi proti Bulharsku* šel ESLP ještě o krok dále. Ačkoliv ESLP neshledal „velmi závažné důvody“, které by mohly odůvodnit omezení přístupu k obhájci (odepření v době policejní vazby), „velmi pečlivě posoudil“ celkovou spravedlnost řízení a došel k závěru, že vzhledem ke skutečnosti, že nepřítomnost obhájce v době, kdy byl obviněný ve vazbě, neměla žádný vliv na jeho právo neobviňovat sám sebe, nebylo shledáno žádné porušení spravedlnosti trestního řízení jako celku, jak ji zaručuje článek 6 Úmluvy.

Směrnice je v souladu s judikaturou ESLP. V situacích, kdy byla výpověď podezřelého nebo obviněného získána v rozporu s jeho právem na obhájce, vyžaduje, aby byla respektována práva na obhajobu a spravedlivost řízení jako celku.

Článek 3

(1) Členské státy zajistí, aby podezřelé a obviněné osoby měly právo na přístup k obhájci dostatečně včas a takovým způsobem, aby mohly dotčené osoby prakticky a účinně uplatňovat svá práva na obhajobu.

(3) Právo na přístup k obhájci znamená, že:

- a) členské státy zajistí, aby podezřelé nebo obviněné osoby měly právo scházet se o samotě a komunikovat s obhájcem, který je zastupuje, a to i před výslechem ze strany policejního nebo jiného orgánu činného v trestním řízení nebo soudního orgánu;
- b) členské státy zajistí, aby podezřelé nebo obviněné osoby měly právo, aby byl přítomen jejich obhájce a mohl se aktivně účastnit výslechu [...];

- c) členské státy zajistí, aby podezřelé nebo obviněné osoby měly právo na to, aby byl jejich obhájce přítomen přinejmenším při následujících vyšetřovacích úkonech nebo úkonech prováděných za účelem shromáždění důkazních prostředků, pokud jsou tyto úkony stanoveny vnitrostátním právem a pokud se vyžaduje nebo umožňuje, aby byla podezřelá nebo obviněná osoba dotčenému úkonu přítomna:
- i. identifikace,
  - ii. konfrontace,
  - iii. rekonstrukce místa trestného činu.

ESLP se domníval, že právo obviněného na přístup k obhájci během jakéhokoliv typu výslechu, včetně policejního výslechu, představuje minimální záruku bez ohledu na to, zda byl obviněný zbaven svobody, protože zbavení svobody samo o sobě představuje zvláštní důvod pro využití práva na přístup k obhájci. V tomto ohledu byla definice policejního výslechu stanovená ve vnitrostátním právu nebo podmínky, za nichž lze výsledky takového výslechu použít jako důkaz, irelevantní. Proto platí, že pojem výslech (dotazování) by se měl vykládat v jeho podstatném významu, obdobně jako pojmy „obvinění“ a „podezřelý“. Stejným způsobem by se měla vykládat i směrnice.

Směrnice nepřipouští žádná omezení, pokud jde o právo na důvěrnost sdělení. V souladu s judikaturou ESLP je komunikace mezi obviněným a jeho obhájcem vždy důvěrná (*Bonzi proti Švýcarsku* (dec); *Can proti Rakousku*, odst. 52).

Článek 4

Důvěrnost

Členské státy respektují důvěrnost komunikace mezi podezřelými nebo obviněnými osobami a jejich obhájcem v rámci výkonu práva na přístup k obhájci stanoveného podle této směrnice. Tato komunikace zahrnuje schůzky, korespondenci, telefonické hovory a jiné formy komunikace, které jsou přípustné podle vnitrostátního práva.

Kromě toho podle judikatury ESLP umožňuje směrnice vzdát se práva na přístup k obhájci. Rozhodnutí vzdát se práva může být učiněno výslovně nebo taktivně. V každém případě musí být učiněno dobrovolně, musí být dáno jednoznačným způsobem a musí být doprovázeno minimálními zárukami, které odpovídají jeho významu. Kromě kritéria týkajícího se dobrovolnosti může být rozhodnutí vzdát se práva platné pouze v případě, že podezřelý mohl důsledky svého rozhodnutí vzdát se práva předvídat (*Pischalnikov proti Rusku*, 7025/04, 24. září 2009, odst. 76).

Jinými slovy, v souladu s judikaturou ESLP musí být rozhodnutí vzdát se práva založeno na svobodné vůli podezřelé nebo obviněné osoby „... dané jednoznačným způsobem a doprovázené minimálními zárukami, které jsou úměrné jeho významu“ (*Mađer proti Chorvatsku*).

V moderních trestních řízeních se stále častěji používají šablony. To vyžaduje, aby se věnovala větší pozornost posuzování platnosti rozhodnutí vzdát se práva na přístup k obhájci, protože „...X napsané u možnosti „nevyhledal obhájce“ na formuláři prohlášení žadatelky neprokazuje, že se platně vzdala práva na obhájce během vazby. Navíc, jakmile měla přístup k obhájci, vzala předchozí prohlášení zpět. Turecké soudy nezkoumaly platnost rozhodnutí vzdát se práva ani prohlášení, které učinila na policii v nepřítomnosti advokáta. Nedostatečně podrobné zkoumání nebylo napraveno jinými procesními zárukami“ (Ardaq proti Turecku). Poté, co byl obviněný zproštěn obvinění, v důsledku čehož přišel o „status oběti“, je žaloba nepřijatelná (Bouglame proti Belgii).

Obviněný má nárok na bezplatnou právní pomoc, pokud na ni nemá dostatek prostředků, a v tomto ohledu musí obviněný pouze prokázat nedostatek prostředků na zaplacení obhajoby. V této souvislosti někdy postačí i prohlášení obviněného (Pakelli proti Německu). Musí však existovat i zájem spravedlnosti, jakožto otázka skutkové podstaty v konkrétním případě. Orientační kritéria najdeme v rozhodnutí ve věci Benham proti Velké Británii (zbavení osobní svobody, složitost případu, přísnost trestu).

Článek 9

Rozhodnutí vzdát se svého práva

(1) Aniž jsou dotčeny vnitrostátní právní předpisy [...], členské státy zajistí, aby v souvislosti s rozhodnutím vzdát se práva uvedeného v člancích 3 a 10:

- a) podezřelé nebo obviněné osobě byly jednoduchou a přístupnou formou ústně či písemně poskytnuty jasné a dostatečné informace o obsahu daného práva a případných důsledcích rozhodnutí vzdát se tohoto práva, a*
- b) rozhodnutí vzdát se svého práva bylo učiněno dobrovolně a jednoznačně.*

Stejně jako v případě směrnic, o nichž jsme pojednávali výše, obsahuje i tato směrnice ustanovení o zákazu regrese (článek 14), které stanoví, že jakákoliv norma, která poskytuje vyšší úroveň ochrany, by měla mít přednost před ustanoveními této směrnice.

4. Směrnice (EU) 2016/343, kterou se posilují některé aspekty presumpce nevinny a právo být přítomen při trestním řízení před soudem [odkaz](#)

Správný výklad obsahu a rozsahu presumpce nevinny obviněného je v právu EU mimořádně důležitý. Tato zásada je uznávána i na úrovni primárního práva EU, v článku 48 Listiny EU.¹²

¹² Charta se stala právně závaznou vstupem Lisabonské smlouvy v platnost 1. prosince 2009. Presumpce nevinny, jak je vykládána v Listině, má stejnou definici a rozsah jako presumpce nevinny zaručená v čl. 6 odst. 2 Úmluvy.

Článek 48 Listiny EU

(1) Každý obviněný se považuje za nevinného, dokud jeho vina nebyla prokázána zákonným způsobem.

(2) Každému obviněnému je zaručeno respektování práv na obhajobu.

V dubnu 2006 zveřejnila Evropská komise Zelenou knihu o presumpci nevin. Jejím cílem bylo zavést možné společné minimální právní standardy, které by členské státy sdílely v oblasti presumpce nevin obviněných. Tato otázka byla analyzována pomocí základních prvků, které tvoří presumpci nevin: vyslovení viny před zahájením soudního řízení, zákaz vazby před zahájením soudního řízení (ospravedlnitelný pouze ve výjimečných případech a pouze za předpokladu, že je respektována presumpce nevin), důkazní břemeno je na straně obžaloby, právo nevypovídat, právo nemuset vypovídat ve vlastní neprospěch, právo být přítomen soudnímu řízení a oprávněnost použití protiteroristických opatření v případě teroristických činů.

Cílem této směrnice je stanovit společná minimální pravidla týkající se některých aspektů práva podezřelých nebo obviněných na presumpci nevin, dokud není jejich vina prokázána v souladu s pravomocným rozhodnutím soudu, jakož i jejich práva být přítomen při trestním řízení před soudem (článek 1). Směrnice usiluje o zavedení dodržování presumpce nevin ještě předtím, než příslušné orgány osobě sdělí, že je podezřelá nebo obviněná ze spáchání trestného činu, a to, aby platila až do ukončení řízení / vydání pravomocného rozhodnutí (*Wemhoff proti Německu*, 21229/64, 27. června 1968).

Článek 4

Označování na veřejnosti za vinného

(1) Členské státy přijmou opatření nezbytná k zajištění toho, aby do doby, než byla podezřelá nebo obviněná osobě prokázána vina zákonným způsobem, nebyla tato osoba ve veřejných prohlášeních orgánů veřejné moci a soudních rozhodnutích jiných než o vině označována za vinnou. Tím nejsou dotčeny úkony prováděné v rámci trestního stíhání, jejichž účelem je prokázat vinu podezřelé nebo obviněné osoby, ani předběžná rozhodnutí procesní povahy, která přijaly soudní nebo jiné příslušné orgány a jež jsou založena na podezření či na usvědčujících důkazech.

Bod 17 odůvodnění směrnice definuje pojem „veřejná prohlášení orgánů veřejné moci“ jako „každé prohlášení, které se vztahuje k trestnému činu a jež pochází od orgánu zapojeného do trestního řízení o daném trestném činu, jako je justiční orgán, policie nebo jiný orgán činný v trestním řízení, nebo od jiného orgánu veřejné moci, jako jsou ministři a další úřední osoby, přičemž touto definicí nejsou dotčeny vnitrostátní právní předpisy upravující imunitu“. Podle judikatury ESLP zahrnuje také prohlášení o jiném, souvisejícím řízení, které bylo ukončeno

zproštěním podezřelého nebo obviněného obžaloby, jakož i prohlášení soudu učiněná před tím, než byla osoba souzena (*Allenet de Ribemont proti Francii* 15175/89, 10. února 1995; *Daktaras proti Litvě* 42095/98, 10. října 2010, odst. 41-42).

V několika svých rozsudcích ESLP nastavil kontext a rozsah vyslovení viny před zahájením soudního řízení. Podle ESLP je jedním z klíčových aspektů presumpce nevininesskutečnost, že soud nebo státní úředník nesmí vyjádřit názor, že podezřelá nebo obviněná osoba je vina, dříve, než je tato osoba postavena před soud nebo dokud jí vina nebyla prokázána ve formě pravomocného rozhodnutí (*Minelli proti Švýcarsku*, 8660/79 ze dne 25. března 1983).

Porušení presumpce nevininessouvislosti s vyslovením viny v přípravných fázích trestního řízení zahrnuje i rozhodnutí soudu učiněná v přípravném řízení, zejména rozhodnutí týkající se vazby, která odkazují na vinu obviněného nebo ji předpokládají (*Lavents proti Lotyšsku*, 58442/00, 28. listopadu 2002, odst. 125-127; *Matijašević proti Srbsku*, 23037/04, 19. září 2006, odst. 40, 47).

Podle ESLP zásada presumpce nevininessouvislosti s úřadům informovat veřejnost o probíhajících trestních vyšetřováních (*Allenet de Ribemont proti Francii*, odst. 38, *Karakaş a Yeşilirmak proti Turecku* 43925/985, 28. června 2005), je však nutné, aby tak činily s veškerou diskrétností a obezřetností, která je nezbytná, má-li být respektována presumpce nevininessouvislosti s úřadům informovat veřejnost o probíhajících trestních vyšetřováních (*Fatullayev proti Ázerbájdžánu* 40984/07, 22. dubna 2010), odst. 159; *Allenet de Ribemont proti Francii*, odst. 38; *Garycki proti Polsku*, odst. 69).

Definice „orgánů veřejné moci“, které mohou vydat prohlášení uvedené v bodě 17 odůvodnění směrnice, rozšiřuje pojem presumpce nevininessouvislosti s úřadům informovat veřejnost o probíhajících trestních vyšetřováních tak, že se týká všech státních úředníků bez ohledu na to, jakou veřejnou funkci zastávají. Základem tohoto výkladu je judikatura ESLP, neboť výslovně poukazuje na to, že svými prohlášeními mohou presumpci nevininessouvislosti s úřadům informovat veřejnost o probíhajících trestních vyšetřováních porušit i jiné veřejné orgány (*Peša proti Chorvatsku*, 40523/08, 8. dubna 2010).

V otázce, co představuje presumpci nevininessouvislosti s úřadům informovat veřejnost o probíhajících trestních vyšetřováních, se směrnice opírá o judikaturu ESLP, která stanoví obsah tohoto pojmu případ od případu. V tomto ohledu směrnice řeší čtyři důležité prvky: vyslovení viny před zahájením řízení, důkazní břemeno a požadovanou míru dokazování, právo neobviňovat sám sebe a odmítnout spolupráci a právo mlčet.

¹³ Vyobrazení obviněného ve vězeňském stejnokroji mělo dostatečně silný účinek, aby přesvědčilo veřejnost o tom, že je obviněný vinný. Proto ESLP shledal porušení presumpce nevininessouvislosti s úřadům informovat veřejnost o probíhajících trestních vyšetřováních (*Samoila a Cionca proti Rumunsku*, 33065/03, 4. března 2008, odst. 99-100).

Článek 5	Článek 6	Článek 7
<p>Představování podezřelých a obviněných osob</p> <p>(1) Členské státy přijmou vhodná opatření, kterými zajistí, aby podezřelé a obviněné osoby nebyly představovány v rámci soudního řízení nebo na veřejnosti jakožto vinné v důsledku použití donucovacích prostředků spočívajících ve fyzickém omezení.</p>	<p>Důkazní břemeno</p> <p>(1) Členské státy zajistí, aby důkazní břemeno při prokazování viny podezřelé nebo obviněné osoby leželo na obžalobě. Tím není dotčena případná povinnost soudce nebo příslušného soudu vyhledávat důkazy svědčící ve prospěch i v neprospěch podezřelé nebo obviněné osoby a právo obhajoby předkládat důkazy v souladu s příslušnými vnitrostátními právními předpisy.</p>	<p>Právo nevypovídat a právo neobviňovat sám sebe</p> <p>(1) Členské státy zajistí, aby podezřelé a obviněné osoby měly právo nevypovídat v souvislosti s trestným činem, z jehož spáchání jsou podezřelé nebo obviněné.</p> <p>(2) Členské státy zajistí, aby podezřelé a obviněné osoby měly právo neobviňovat samy sebe.</p>

Pravidlo, že důkazní břemeno při prokazování viny nese obžaloba, jak je zakotveno ve směrnici, je společné všem moderním trestním řízením, a to jak v angloamerickém, tak v evropském kontinentálním právním systému. Kromě toho, že důkazní břemeno leží na obžalobě, by jakékoliv pochybnosti měly být vykládány ve prospěch podezřelého nebo obviněného. Je na obžalobě, aby obviněného informovala o obvinění, které je proti němu vzneseno, aby se mohl odpovídajícím způsobem připravit a předložit svou obhajobu (*Barberà, Messegué a Jabardo proti Španělsku*, odst. 77; *Janosevic proti Švédsku*, odst. 97). Presumpce nevinny je porušena, pokud je důkazní břemeno přeneseno z obžaloby na obhajobu (*Telfner proti Rakousku*, odst. 15).

Důkazní břemeno lze být výjimečně přenést na obviněného, avšak v takových situacích je vnitrostátní zákonodárce povinen najít správnou rovnováhu mezi důležitostí toho, co je v sázce, a právem na obhajobu. Jinými slovy, použité prostředky musí být přiměřené úměrné legitimnímu cíli, jehož má být dosaženo (zásada proporcionality).

Úmluva právo neobviňovat sám sebe výslovně nezakotvuje, ESLP ho však odvodil ze zásady práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 a 2 Úmluvy. ESLP definoval základní prvky práva neobviňovat sám sebe v rozhodnutí ve věci *Funke proti Francii*, 10828/84, 25. února 1993, a následně i ve věci *Saunders proti Spojenému království*, 19187/91, 17. prosince 1996, odst. 68.

Právo nevypovídat a právo neobviňovat sám sebe představují obecně uznávané mezinárodní standardy. Právo neobviňovat sám sebe spočívá v právu obviněného odmítnout vypovídat, tj. nepředkládat svou obhajobu, odmítnout odpovídat na otázky nebo využít svého práva nevypovídat. Právo nebýt nucen vypovídat proti sobě nebo přiznat vinu, jakož i právo nespolupracovat a právo mlčet, tvoří podstatu pojmu spravedlivý proces podle článku 6 Úmluvy (ačkoliv nejsou v Úmluvě výslovně zmíněna, byla uznána v judikatuře ESLP – *Heaney a McGuinness proti Irsku*, 34720/97, 21. prosince 2000, *Jalloh proti Německu*, 54810/00, 11. července 2006). I v tomto případě se směrnice spoléhá na výklad podaný ESLP.

Judikatura ESLP uznává některé situace, které nepředstavují porušení práva neobviňovat sám sebe, např. materiál získaný od obviněného, který existuje nezávisle na vůli obviněného (např. vzorky krve nebo moči, tělesná tkáň pro testy DNA).

V souvislosti s respektováním presumpce nevinny je důležité volit – zejména v soudních rozhodnutích – slova a výrazy tak, aby nehovořily o vině. V tomto smyslu „je nezbytné zásadně rozlišovat mezi prohlášením, že je určitá osoba pouze podezřelá ze spáchání trestného činu, a jasným prohlášením, že se dotyčná osoba předmětného trestného činu dopustila, aniž by však existovalo pravomocné odsouzení...“ (Peša proti Chorvatsku). To platí i v situaci, kdy je obviněná osoba nakonec shledána vinnou (Matijašević proti Srbsku, odst. 49).

Článek 8

Právo být přítomen při řízení před soudem

(1) Členské státy zajistí, aby podezřelá nebo obviněná osoba měla právo být ve vlastní věci přítomna při řízení před soudem.

(2) Členské státy mohou stanovit, že řízení před soudem, jež může vést k rozhodnutí o vině či nevině podezřelé nebo obviněné osoby, se může konat v její nepřítomnosti, pokud:

- a) podezřelá nebo obviněná osoba byla o řízení před soudem řádně vyrozuměna a na následky nedostavení se k soudu upozorněna; nebo*
- b) podezřelá nebo obviněná osoba, jež byla o řízení před soudem vyrozuměna, je zastupována zmocněným obhájcem, jehož si tato podezřelá či obviněná osoba zvolila, nebo jenž jí byl ustanoven státem. [...]*

Zásadu kontradiktornosti představuje kapitola 3 směrnice. Stanoví možnost účastníků řízení být přítomen během všech procesních úkonů a vyjádřit své stanovisko před vydáním rozhodnutí. V trestním řízení čl. 6 odst. 1 Úmluvy často odpovídá právu na obhajobu zakotvenému v čl. 6 odst. 3 Úmluvy (například právo vyslyšet svědky).

Ustanovení o konfrontaci (právo obviněného vyslechnout alespoň jednou svědky proti sobě) se vztahuje nejen na svědky, ale také na dokumenty nebo všechny důkazy předložené obžalobou. V tomto smyslu má pojem „svědek“ autonomní (nezávislý) význam bez ohledu na jeho klasifikaci podle vnitrostátních právních předpisů členských států (*Damir Sibgatullin proti Rusku*, odst. 45; *S. N. proti Švédsku*, odst. 45). Jinými slovy, pojem „svědek obžaloby“ zahrnuje všechny výpovědi všech osob (tj. veškeré důkazy) proti obviněnému, včetně spoluobviněného (*Isgro proti Itálii*, 19. února 1991, 11339/85, *Vidal proti Belgii*, 22. dubna 1992, 12351/86, *Luca proti Belgii*, 22. dubna 1992, 12351/86), *Luca proti Itálii*, 27. února 2001, 33354/96, *Mathisen proti Norsku*, 9. listopadu 2006, 18885/04 a 21166/04, *Trofimov proti Rusku*, odst. 37), poškozeného (*Vladimir Romanov proti Rusku*, odst. 97), znalce (*Doorson proti Nizozemsku*, odst. 81-82) a listinných důkazů (*Mirilashvili proti Rusku*, odst. 158-159). Výjimky z tohoto pravidla nesmí porušovat právo na obhajobu (*Hümmer proti Německu*, odst. 38; *Luca proti Itálii*, odst. 39; *Solakov proti Bývalé jugoslávské republice Makedonie*, odst. 57).

Konfrontační standard byl v nedávné judikatuře ESLP snížen v rozhodnutí ve věci *Schatschaschwili proti Německu*, 9154/10, 15. prosince 2015. Podle tohoto rozsudku, po němž následovaly rozsudky ve věci *Seton proti Spojenému království*, 55287/10, 31. března 2016, každá situace vyžaduje test, který posoudí, zda byla zachována spravedlnost řízení jako celku. Podle těchto rozhodnutí tedy platí, že pokud je řízení jako celek považováno za spravedlivé, může být odsouzení založeno na výpovědi svědka, která nebyla konfrontována (prověřena).

ZÁVĚRY

Právní nástroje analyzované výše vycházejí z judikatury ESLP. Pokud jde o jejich aplikaci, každý právní nástroj poukazuje na to, že výklad práva na spravedlivý proces by měl probíhat v souladu s ustálenou judikaturou ESLP. Na druhou stranu se zdá, že tomu tak je v případě výkladů provedených předtím, než došlo ke snížení standardů (částečné upuštění od doktríny *Salduz* a snížení konfrontačního standardu).

Analyzované směrnice platí od počátečních fází trestního řízení (v podstatném smyslu slova) až do jeho ukončení, včetně následných opravných prostředků. Prvky zásady spravedlivosti podle článku 6 Úmluvy jsou zastoupeny ve všech analyzovaných směrnících. Platí to o prvcích výslovně uvedených v Úmluvě i o prvcích, které vyplývají z judikatury ESLP, jako je právo obviněného být přítomen při trestním řízení před soudem – zásada bezprostřednosti, právo neobviňovat sám sebe, právo na kontradiktorní řízení, právo na odůvodněné rozhodnutí, právo na právní pomoc a konfrontační klauzule.

Některá opatření stanovená směrnici sama o sobě požadovaného cíle nedosahují. Zárukou práva na spravedlivý proces je spíše až kumulativní účinek všech opatření a směrnic.

Dr. Sc. Marijan Bitanga

Soudce pro trestní věci u Nejvyššího trestního soudu Chorvatské republiky. Vedle výkonu soudcovského povolání rozvíjí i svou akademickou kariéru (magisterský titul v oboru trestních věd). Zaměřuje se na problematiku vyšetřovací vazby, zbavení svobody a lidských práv obecně. Jako odborný asistent na univerzitě v Zadaru (mediální právo, právo životního prostředí) propojuje právní teorii s praxí. Účastnil se a přednášel na mnoha konferencích a seminářích a je jedním z místopředsedů Chorvatské soudcovské unie.

Doc. Dr. Sc. Marin Mrčela

Soudce Nejvyššího soudu Chorvatska a docent na Právnické fakultě v Osijeku, Chorvatsko. Soudce Mrčela je rovněž předsedou Skupiny států proti korupci Rady Evropy (GRECO). V této funkci podporuje boj proti korupci na základě multidisciplinárního přístupu a vyzývá členské státy, aby vytvořily zastřešující politiku integrity, která by se vztahovala na všechny složky veřejné správy. Předtím, než se stal předsedou skupiny GRECO, byl soudce Mrčela dlouholetým členem jejího předsednictva a sehrál v něm rozhodující roli při návrhu a prosazení hodnocení financování politických stran v Evropě a USA.

Soudce Mrčela také působil jako soudce pro válečné zločiny a dříve byl držitelem stipendia Huberta Humphreyho na American University ve Washingtonu, D.C. Přednášel o korupci, bezpečnostních tématech a lidských právech na mnoha univerzitách a institucích po celém světě.

JUDr. Zuzana Vikarská, MJur, MPhil, Ph.D.

Zuzana Vikarská působí jako odborná asistentka v oblasti ústavního práva a lidských práv na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně a jako asistentka soudce Ústavního soudu České republiky v kanceláři soudkyně Kateřiny Šimáčkové. Zuzana má doktorát v oboru právo a právní věda z Univerzity Karlovy v Praze a dva postgraduální právnické tituly z Oxfordské univerzity. V minulosti studovala a vyučovala právo EU na KU Leuven (2011-2014) a na University of Oxford (2018-19) a absolvovala výzkumný pobyt na Europa Institute of the University of Leiden (2021). Její dřívější pracovní zkušenosti zahrnují působení ve funkci právní poradkyně na Ministerstvu zahraničních věcí Slovenské republiky během slovenského předsednictví v Radě EU (2016) a stáž u Evropského soudního dvora v týmu generálního advokáta Michala Bobka (2021).

CEELI Institute (www.ceeliinstitute.org)

CEELI Institute je nezávislá nezisková organizace se sídlem v Praze, která se zabývá poskytováním odborného školení a vzdělávání pro právníky. Za dvě desetiletí své existence vyškolil CEELI více než 10 000 soudců, státních zástupců a advokátů z více než 50 zemí v různých oblastech, od efektivity soudů přes vyšetřování korupce až po soudcovskou etiku a lidská práva. CEELI organizuje programy v zemích EU, včetně střední a východní Evropy, v zemích bývalého Sovětského svazu, na Blízkém východě a v severní Africe a v jižní Asii.

Chorvatská soudcovská unie

Chorvatská soudcovská unie (Udruga hrvatskih sudaca – UHS) byla založena v roce 1991 a je jediným soudcovským sdružením v Chorvatsku. Jejími členy je 1185 soudců rozdělených do 21 místních poboček. Cílem Unie je podpora ústavnosti a zákonnosti jako vrcholných právních a etických hodnot, ochrana nezávislosti soudnictví, důstojnosti soudců a soudcovské profese, podpora profesních zájmů a vzdělávání soudců.

Tento program byl financován
z programu Evropské unie
Spravedlnost (2014-2020)

CEELI Institute

Villa Grébovka

Havlíčkovy Sady 58

120 00 Prague

Czech Republic

www.ceeliinstitute.org

office@ceeli.eu